

ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΙΑ ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗΣ

τού κ. PIERRE AUDIAT

Πάνε είκοσι δώδεκα χρόνια που ό μέγας Ντιαγκίλεφ πέρασε στη Βενετία, κι' ή πόλις της Βενετίας τώρα έτοιμάζεται πυρετωδώς νά τελήσ' ένα μεγαλοπρεπές μνημόσυνο σ' άνάμνησι του θανάτου του.

Ό κόσμος ότ πρόσωπο του Ντιαγκίλεφ, δέν γνώρισε πρώτα παρά τό μάγο και γοητευτικό διευθυντή τών Ρωσικών μπαλέτων, που παρουσίασε πάνω στις σκηνές του Παρισιού, Λονδίνου και Νέας Υόρκης, ένα σημαντικό άριθμό από μεγάλους έρμηνευτάς της θείας τέχνης της Τερψιχόρης σάν τήν Ίντα Ρουμπεσταίν Πάβλοβα—Καρζβίνα Νιζίσκιη κ. ά. Δέν υπάρχει άμφιβολία ότι για τή γνωστή αυτή προσωπικότητα, μέ τή φυσιογνωμία του Βογιάρου, ό χορός καθώς κι' ή ύπεροχος δημιουργίες του, δέν έχρησάμουν, παρά σάν μία μαγική παγίδα προσωρινή νά παρουσιάσ' ότά διάφορα φιλόμουσα κοινά τούς νέους Ζωγράφους, μουσικούς, καθώς κι' Έργα άκόμη άγνωστα. Ταυτόχρονα μέ τήν άποκάλυψη του Ρίμκου Κόροσακω ότ Γαλλικό κοινό, καθώς και τών Έργων του Μουσούρακη—Λιάνωφ—Μπαλάκιεφ, Μποροντιν ύπεβαλίξε και τό πνεύμα τών νέων συνθετών Στραβίνσκυ, Προκόφιεφ, Χίντεμπε. Ένθουσιαζόταν κι' έπενε φόρα άπάνω ότ καλλιτεχνικό του έρζλητήριο, για τό συνθέτη Έρρίκο Σατί και τούς βξη της καλλιτεχνικής όμάδας του Κοκτώ. Μά προπαντός βιαζόταν για τίς μελλοντικές έκδηλώσεις μέσα σ' όλους τούς τομείς της τέχνης, μαλλώνοντας μέ τούς συνθέτες του γιατί δέν παρατοσαν τήν άτομική τους ρουτίνα, Φλογερός ύπηρεσαν ό διενέξεις του μέ τό Στραβίνσκυ, μετά ότ τήν έιπιτυχία του Ιμπεριονιστικού του Έργου «Τό πουλί της φωτιάς» για νά τόν κάμη νά έπιδοθή στην άρχιτεκτονική μουσική, Σκληροί έπίσης ήσαν ό καυγάδες που έκανε για τό Έργο του «Λέ Σάκρ ντέ πρεντά» μία παρτισιόν που σήμερα άκούεται μέ μεγάλο σεβασμό ότά κονοέρτα όλο του κόσμου.

«Τά μάτια του άνοιγουν τόν όριζοντα μπροστά μας», έλεαν ό μουσικοί.

Έπί είκοσι δώδεκα χρόνια ό θνθρωπος αυτός που θά μπορούσε νά κάμη μεγάλη περιουσία παίζοντας κάθε χρόνο τό «Σεχραζάτ» και τό «Πέκτρ ντέ λά ρός», δέν τό κανε τουναντιν άναποδογυρίζοντας τά πάντα, έπέβαλλε στην Εύρώπη και στην Άμερική Έργα μέ νέες τάσεις, που πρώτα έπαναστατούσαν μέ ύστερα έθριάμβευαν. Γι' αυτό τό λόγο ύπηρεσε μεγάλος. Οι διάδοχοί του όμως, παρ' όλη τους τή καλή θέληση, έμειναν στάσιμοι ότό ίδιο σημείο, άπ' όταν πέθανε ό μεγάλος αυτός Βασκαλός τους.

Πέθανε τόν Αύγουστο του 1929, ότ Ξενοδοχείο τών λουτρών του Λίντο στη Βενετία, όπου θά γίνουν τώρα ό άνάμνηστικές τελετές της εικοσαετηρίδας του θανάτου του. Κύριος σκοπός της ζωής του, ύπηρεζε ή ύποδαύλιση και άνάδειξη διαφόρων Ιδιοφυϊών.

Ό μεγάλος αυτός καλλιτέχνης πέθανε από διαβήτη. Τό 1929 έφυγε από τό Λονδίνο, παρ' όλη τήν άντίβρασι τών γιατρών του, για νά πάει ότό Βερολίνο και ότό Μόναχο και μετά ότό Σάλτσμπουργκ για νά

παραστή ότά Μουσικά Φεστιβάλ που γίνονται εκεί κάθε χρόνο.

Ήθελε νά συναντήσ' εκεί τόν Χίντεμπε, που πρό όλιγου είχε άνακυλίωσ'. Μόλις έβησσε στη Βενετία τόν έπισσε δυνατός πυρετός: «μω φαίνεται πως είμαι μεθυσμένος, πως ταζειδεύω μέ τό τράιν» έπεε στη Βαρώνη Έλάνζερ και στη ββα Σέρτ ντέ Σανέλ που, Έτρεξαν άμέσως ότό προσκέφαλό του.

Αύτά ήσαν τά τελευταία του λόγια ...

Κατά τήν τελετή της κηδείας του, ότ έγινε στην Έλληνική Έκκλησία της Βενετίας, ό προσφιλέτερός του μαθητής Σεργέι Λιφφ, έπεσε έπάνω ότό φέρετρό του και έκλαιγε άπαρηγόρητα. Ή σωρός του μεγάλου αυτού καλλιτέχνη μεταφέρθηκε ότό κοιμητήριο του νησιού Σάν Μικαέλ, όπου τά ψηλά κυπαρίσσια του Νεκροταφείου κουνώντας τίς κορφές τους χαιρετούσαν ό τό νέο φιλοξενούμενό του.

Ή Γαλλική, ή Ρωσική και Άγγλική Παραοικία άκολουθήσαν μέσα σε γόνδολες τή μεγάλη νεκροφόρο γόνδολα.

Τόν έπικηβείο αυτό περίπλου, διά μέσου τών μικρών καναλιών που έκαναν νά χορεύουν πάνω ότά κυματάκια τών νερών τους όι γόνδολες της πένθιμης πομπής. Κι αυτό ήταν τό τελευταίο και μοναδικό μπαλέτο όπου συμμετείχε ό διάσημος αυτός νεκρός χωρίς νά τό χορογραφήσει αυτός ό ίδιος.

Μιά ήμέρα μελαγχολική, κατά τή διάρκεια του πρώτου παγκόσμιου πολέμου, που είχε άβάσταχτες φτώχειες και πό άναγκάστηκε νά πουλήσει τήν ώραία γκρίζα μαργαριταρένια καρφίτσα της γραβάτας του, μου έπεε: «Τι τά θέλετε; Τρείς φιλοδοξίες είχα στή νειάτα μου. Νά καμαρώω τά μπαλέτα μου, νά πηγαινώ κάθε χρόνο στη Βενετία και ν' άποχτήσω ένα γκρί μαργαριτάρι, Πραγματοποίησα άπόλυτα και τίς τρείς μου αυτές έπιθυμίες. Τώρα νά, που έχασα τήν καρφίτσα μου. Θά μπορούσω άργα νά ξαναδώ τά μπαλέτα μου, και νά ξαναπάω στη Βενετία: ...»

Και νά, ή Μοίρα, που φαίνεται πως δέν είναι πάντα άδούσπητη, τό πρόσφερε για τελευταίο κι' εσβαρτο ντεκόρ της αιώνας κατοικίας του, έκείνο που άγάπησε, θερμότερα: τή γραφική Βενετία.

Μετάφραση του κ. Γ. ΠΛΟΥΤΗ